

фінансових носіїв доходу. У практиці аналітичних досліджень величини, що визначають ті або інші характеристики економічних систем, по своїй суті є об'ємними або структурними показниками. Об'ємні показники описують кількісні зміни відповідних параметрів. У той же час структурні показники визначають якісну характеристику змін, що мали місце (процес розвитку). Між кількісними і якісними показниками, що характеризують економіку в цілому і окремі її елементи, існує взаємозв'язок. Іншими словами, зміна об'ємних показників, в більшості випадків супроводжується відповідними змінами структурних складових.

Застосування формальних методів дослідження структурних зрушень засноване на уявленні економіки країни як складної ієрархічної системи, в основі якої галузі та сектори економіки. Галузевий розподіл дозволяє виділити екстенсивні (кількісні) і інтенсивні (якісні) складові розвитку економіки. У прикладному значенні це може бути виражено у вигляді виділення галузей-лідерів і галузей-аутсайдерів.

Список використаних джерел:

1. Парфенцева Н. Міжнародні статистичні класифікації в Україні: впровадження й використання / Н. Парфенцева. – Навчальний посібник. – К.: Основи, 2000. – 351 с.
2. Мельник М.І. Формування бізнес-середовища України в умовах інституційних трансформацій: монографія / М.І. Мельник. – Львів : ІРД НАН України, 2012. – 568 с.

УДК 339.9

ЗАХИСТ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ *ФІЛІПЕНКО Т.В.,*

доктор наук з державного управління, професор,
завідувач кафедри державно-правових дисциплін та міжнародного права
Донецький юридичний інститут МВС України

Перебудова економіки України на ринкових засадах супроводжується дедалі більшим залученням нашої країни до існуючої системи світогосподарських зв'язків. Інтегрування економіки України у світове господарство, її участь у різних видах міжнародного підприємництва підвищує роль та значення зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) підприємств [1, с. 3].

Обов'язковими елементами правового статусу суб'єктів ЗЕД є їх загальні та спеціальні права й обов'язки. Загальні права та обов'язки, притаманні усім суб'єктам господарювання, що здійснюють свою діяльність як на території України так і за її межами. Спеціальними правами та обов'язками суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності наділяються в процесі її здійснення.

Відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» суб'єкти ЗЕД наділені наступними спеціальними правами:

- здійснювати будь-які види зовнішньоекономічної діяльності та зовнішньоекономічні операції, прямо не заборонені законами України, незалежно від форм власності та інших ознак;
- відкривати будь-які не заборонені законом валютні рахунки в банківських установах, розташованих на територіях інших держав;
- самостійно розпоряджатися (після сплати передбачених законом податків і зборів) валютною виручкою від проведених зовнішньоекономічних операцій (крім передбачених законом випадків);
- одержувати в іноземних фінансових установах на договірній основі валютні кредити на умовах, що не суперечать законодавству України;
- обирати контрагентів та укладати з ними зовнішньоекономічні договори (контракти);
- обирати за домовленістю з контрагентом за зовнішньоекономічним договором/контрактом юрисдикційний орган, що розв'язуватиме між ними спори;
- обирати за домовленістю з контрагентом за зовнішньоекономічним договором/контрактом національну належність законодавства, що застосовуватиметься при розгляді таких спорів;
- користуватися державним захистом своїх прав та законних інтересів у разі їх порушення за межами України шляхом звернення до дипломатичних та консульських установ, державних торговельних представництв, а також в інший спосіб, визначений законом.

Спеціальними обов'язками суб'єктів ЗЕД є дотримання вимог чинного законодавства про зовнішньоекономічну діяльність, а саме:

- здійснення у передбачених актами законодавства випадках ліцензування та квотування імпортно-експортних операцій, а також виконання умов їх надання;
- дотримання вимог щодо змісту, форми та державної реєстрації зовнішньоекономічних договорів (контрактів);
- у разі здійснення ЗЕД в Україні у формі створення іноземним суб'єктом господарювання (зі статусом юридичної особи) філій, представництв, інших відокремлених підрозділів (без статусу юридичної особи) – здійснити реєстрацію подібного суб'єкта в установленому порядку;
- у разі запровадження в установленому порядку режиму обов'язкового розподілу валютної виручки від проведення зовнішньоекономічних операцій між суб'єктами ЗЕД та уповноваженими державними валютними фондами здійснювати відповідні відрахування іноземної валюти з дотриманням передбачених для цього процедур;
- вести бухгалтерський та оперативний облік зовнішньоекономічних операцій, а також статистичну звітність, яку повинні надсилати органам Державної служби статистики України;
- імпортувати в Україну лише ті товари, які за своїми технічними, фармакологічними, санітарними, фітосанітарними, ветеринарними та екологічними характеристиками не порушують мінімальних умов відповідних стандартів та вимог, що діють на території України (у разі відсутності

національних стандартів та вимог України на певний товар – застосовувати відповідні міжнародні стандарти та вимоги або іноземні стандарти та вимоги, що діють у провідних країнах-експортерах зазначених товарів);

– утримуватися від порушень встановлених законом заборон, обмежень щодо субсидованого імпорту, демпінгового імпорту, реекспорту;

– у разі порушення вимог законодавства про ЗЕД нести передбачену ним господарсько-правову відповідальність, у т.ч. у формі застосування спеціальних санкцій, відповідно до встановленого порядку;

– інформувати Нацбанк України про відкриття валютних рахунків за межами України та надавати відомості про використання своїх валютних рахунків фіскальним органам у встановленому порядку.

Законодавством України гарантовано рівність прав та однаковий захист усіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Такий захист здійснюється за зверненням зазначених суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності через дипломатичні та консульські установи, державні торговельні представництва, які представляють інтереси України [2, ст. 28].

Слід зазначити, що у разі застосування до українських суб'єктів господарювання дискримінаційних заходів на території певних держав, в Україні можуть бути застосовані аналогічні заходи до суб'єктів господарювання відповідної країни [2, ст. 29; 3, ст. 389].

До заходів у відповідь на дискримінаційні або недружні дії іноземних держав та економічних угруповань відносять:

- застосування повної заборони (повного ембарго) на торгівлю;
- застосування часткової заборони (часткового ембарго) на торгівлю;
- позбавлення режиму найбільшого сприяння або пільгового спеціального режиму;
- запровадження спеціального мита;
- запровадження режиму ліцензування та/або квотування зовнішньоекономічних операцій.;
- встановлення квот (контингентів);
- запровадження комбінованого режиму квот і контингентів;
- запровадження індикативних цін щодо імпорту та/або експорту товарів;
- інші заходи, передбачені законами та міжнародними договорами України

Спори, що виникають між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, іноземними суб'єктами господарської діяльності у процесі такої діяльності можуть розглядатися судами України, а також за згодою сторін спору Міжнародним комерційним арбітражним судом та Морською арбітражною комісією при Торгово-промисловій палаті України та іншими органами вирішення спору, якщо це не суперечить чинним законам України або передбачено міжнародними договорами України [2, ст. 38].

До компетенції Арбітражного суду відносяться суперечки, що виникають з відносин: купівлі-продажу (постачання) товарів, виконання робіт, надання

послуг, обміну товарами і послугами, перевезення вантажів і пасажирів, торгового представництва і посередництва тощо.

Стаття 7 Європейській конвенції, ратифікованої Україною у 1963 р., дозволяє сторонам обрати право, яке застосовуватиметься арбітрами під час розгляду справи з урахуванням положень контракту і торговельних звичаїв.

Відповідно до п. 2 ст. 1 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» до міжнародного комерційного арбітражу можуть за угодою сторін передаватися:

1) спори з договірних та інших цивільно-правових відносин, які виникають при здійсненні зовнішньоторговельних та інших видів міжнародних економічних зв'язків, якщо комерційне підприємство хоча б однієї із сторін знаходиться за кордоном;

2) спори підприємств із іноземними інвестиціями й міжнародних організацій, створених на території України, між собою, спори між їхніми учасниками, їхні спори з іншими суб'єктами права України [4, ст. 1].

Арбітражне рішення, незалежно від того, у якій країні воно було винесене, визнається обов'язковим і при поданні до компетентного суду письмового клопотання виконується з урахуванням Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж».

Отже, Україна, відповідно до чинного законодавства здійснює захист прав та законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності за межами України згідно з нормами міжнародного права.

Список використаних джерел:

1. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: навч. посібник / [За редакцією Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінової, І.Ю. Сіваченка]. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 792 с.

2. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.91 № 959-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377.

3. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-ІV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.

4. Про міжнародний комерційний арбітраж : Закон України від 24.02.94 № 4002-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 25. – Ст. 198.

УДК 351:338

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ – ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ДЕРЖАВОЮ ЗАГАЛЬНОГО ДОБРОБУТУ

ЧЕРНИШ О.І.,

доктор наук з державного управління, професор
Донецький державний університет управління (м. Маріуполь)

Соціальний захист населення все більш стає актуальним та займає провідне місце у програмах розвитку різних країн. Деякі вчені вважають, що переосмислення недооцінки його у розвинутих країнах, або відсутності у

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ
ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
МАРІУПОЛЬСЬКА МІСЬКА РАДА
ГО «ФОНД РОЗВИТКУ МАРІУПОЛЯ»
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ (EIDV)
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКЕ АГЕНТСТВО РОЗВИТКУ (EEDA)
УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ З РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА БІЗНЕС-ОСВІТИ
АСОЦІАЦІЯ «УКРАЇНСЬКИЙ ЛОГІСТИЧНИЙ АЛЬЯНС»
АСОЦІАЦІЯ АГЕНЦІЙ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
КРАКІВСЬКИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАДЕУША КОСТЮШКО

СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ДЕРЖАВНОГО ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(МАРІУПОЛЬ, 3–4 ЖОВТНЯ 2017 Р.)**

ПРИСВЯЧЕНОЇ 25-РІЧЧЮ ДОНЕЦЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УПРАВЛІННЯ

МАРІУПОЛЬ КРИВИЙ РІГ
ВИДАВЕЦЬ РОМАН КОЗЛОВ
2017

УДК 338(082)
ББК 35.05я4
С83

Редакційна колегія:

Голова – *Марова С. Ф.*, д.держ.упр., професор, голова оргкомітету, ректор Донецького державного університету управління;

Заступник голови – *Балуєва О. В.*, д.е.н., доцент, заступник голови оргкомітету, проректор з наукової роботи Донецького державного університету управління;

Члени ради:

Токарева В. І., д.держ.упр., професор, проректор з науково-педагогічної роботи Донецького державного університету управління;

Дятлова В. В., д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності Донецького державного університету управління;

Черниш О. І., д.держ.упр., професор, завідувач кафедри менеджменту виробничої та невиробничої сфери Донецького державного університету управління;

Стойка А. В., д.держ.упр., професор, завідувач кафедри туризму та логістики Донецького державного університету управління;

Чечель А. О., д.е.н., доцент, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Донецького державного університету управління;

Калініна І. В., к.ю.н., доцент, завідувач кафедри спеціально-правових дисциплін Донецького державного університету управління;

Никифоренко Н. О., к.і.н., доцент, завідувач кафедри соціології управління Донецького державного університету управління;

Хороших В. В., к.держ.упр., доцент, завідувач кафедри маркетингу Донецького державного університету управління;

Драгомірова Є. С., к.е.н., доцент, Донецького державного університету управління.

Затверджено друку рішенням Вченої ради
Донецького державного університету управління від 27.09.2017 р. № 2/8.

С83 Стратегічний потенціал державного та територіального розвитку :
Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Маріуполь,
3–4 жовтня 2017 р. – Маріуполь ; Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2017. – 418 с.
ISBN 978-617-7104-90-1

У збірнику представлені матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічний потенціал державного та територіального розвитку», присвяченої 25-річчю Донецького державного університету управління. Наведено погляди представників органів державної та місцевої влади, наукової спільноти та практиків щодо проблем формування стратегічного потенціалу державного та територіального розвитку та пошуку шляхів їх вирішення. Матеріали будуть корисними для наукових та практичних працівників, керівників підприємств, викладачів вищої школи, аспірантів, студентів.

УДК 338(082)
ББК 35.05я4

ISBN 978-617-7104-90-1

© Донецький державний університет управління, 2017 р.

РЕШЕТОВА Г.І. Методи прогнозування розвитку ринку праці	342
TANCHUK O., ZAVALISHINA O. Foreign language study as a requirement for forming professional competence of future managers	345
TKACHENKO O.G. Information supply for foreign trade in the context of the world and European integration.....	347
ТОЛПЕЖНИКОВ Р.О., БАЛАШОВ М.І. Управління зовнішньоекономічною діяльністю у металургійній галузі України	350
TOLPEZHNIKOVA T.G. Improvement of marketing according to the foreign economic activity	353
УДОВИЧЕНКО К.А. Організаційно-інформаційне забезпечення реалізації механізму структурної політики в зовнішньоекономічній сфері України.....	355
ФІЛІПЕНКО Т.В. Захист прав суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності	357
ЧЕРНИШ О.І. Соціальне забезпечення – переосмислення державою загального добробуту	360
ЧЕРНИШОВ О.Ю. Проблеми управління економічним розвитком міст у трансформаційних умовах розвитку економіки України	363
ЧЕЧЕЛЬ Г.О., БОЙКО Г.І. Актуальні проблеми менеджменту в галузях і сферах економіки України.....	366
ШКРАБАК І.В. Продуктовий баланс електроенергії України: нові тенденції і закономірності формування	368